

REFERAT |KRS| Kommunalutvalget (2011-2015) d. 26-11-2013

Mødedato Tirsdag d. 26. november 2013 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Godkjenning av kommunalutvalgets møteprotokoll 19.11.13.....	3
Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand.....	5
Rådmannens forslag til handlingsprogram 2014-2017.....	16
Drift av Høyfjellet på Flekkerøy.....	31

Punkt 64/13: Godkjenning av kommunalutvalgets møteprotokoll 19.11.13

Bilag

Protokoll Kommunalutvalget 19.11.2013

Dato 19. november 2013
Saksnr.: 201300164-61
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
26.11.2013

Godkjenning av kommunalutvalgets møteprotokoll 19.11.13

Forslag til vedtak

[Kommunalutvalget godkjenner protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.11.13](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.11.13

Punkt 65/13: Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Bilag

Vedtak BYSTYR, 27112013, Sak 146/13, Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Vedtak KULTUR, 20112013, Sak 74/13, Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.pdf

Garanti vedrørende utvidelse av motorsportanleggspeedwaybane i Skibåsen.pdf

Brev med varsling om at faktura ikke godkjennes fra NMK Kristiansand sin side.pdf

Bilder fra speedwaybanen.pdf

146-13.mp3

Dato 13. november 2013
Saksnr.: 201208775-8
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang
Kulturstyret
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
20.11.2013
26.11.2013
27.11.2013

Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Sammendrag

Kemneren i Kristiansand mottok 16.mai 2013 søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand (NMK) med 300 000 kr. Bakgrunnen for søknaden til NMK gjelder byggingen av ny speedwaybane i Skibåsen i perioden 2009-2010 hvor klubben var ment å dekke 300 000 kr, men hvor det nå søkes full ettergivelse av dette beløp.

Ny bane stod ferdig bygget sommeren 2010 til en kostnad på 3,813 mill. kr. I tillegg til innholdet i selve søknaden, har det også vært dialog og avholdt møter mellom klubben og kommunen på administrativt nivå høsten 2013. I søknaden fremgår det og behov for å tilpasse seg de nye sikkerhetsforskriftene når det gjelder banegjerde, noe som innebærer at nye regler (påbud/internasjonale krav) om bruk av luftgjerde for å kunne få tildelt nasjonale og internasjonale løp vil bli vedtatt gjeldende fra og med sesongen 2014/2015.

En trenger luftgjerde for å kunne få tildelt prestisjestejvner, så som Norgesmesterskap eller landskamper, og for å kunne få mulighet til å skaffe seg inntekter i den forbindelse. Ellers bortfaller størsteparten av inntektgrunnlaget til klubben. Det er innhentet pris her fra utlandet som mest sannsynlig vil ligge ett sted mellom 300-350 000 kr.

Det har nylig i oktober 2013 blitt klart at nye retningslinjer/bestemmelser gjør det mulig for kommunen å øke søknadsbeløp på spillemidler for denne type anlegg som speedwaybanen opp til 1,0 mill.kr fra opprinnelig 0,7 mill. kr.

Det er viktig med fortsatt aktivitet på anlegget pga. faren for ikke å få spillemidler på anlegget dersom bruken av anlegget innstilles. At man nå har fått aksept for å øke spillemiddelsøknaden med 300 000 kr gir kommunen noe økt handlerom her i denne saken hvor rådmannen anbefaler at dette sees delvis i sammenheng med klubbens behov for nytt sikkerhetsgjerde

Rådmannen erkjenner og setter pris på den store dugnadsinnsatsen som er lagt ned i klubben. Rådmannen foreslår videre at bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysordningen 2013. Midlene finansieres ved 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond. Det vil bli tatt hensyn til idrettsetatens bidrag her når rådmannen vurderer enhetens årsresultat for 2013.

Å slette gjelda, helt eller delvis, vil og kunne få uheldige virkninger og skape presedens for andre lignende saker så rådmannen vil anbefale å være forsiktig når det gjelder ettergivelse av slik gjeld på prinsipielt grunnlag, og forslår derfor at søknad om ettergivelse av gjeld avslås samtidig som økning i spillemidler med 300 000 kr forslås tillagt prosjektets opprinnelige budsjetttramme, og at 300 000 kr tilbakeleveres kommunens kapitalfond.

Forslag til vedtak

1. Bystyret avslår søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.
2. Bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysordningen 2013. Midlene finansieres ved 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond.
3. Økning i spillemidler med 300 000 kr tillegges prosjektets opprinnelige ramme og går til inndekning av tidligere overforbruk i prosjektet. 300 000 kr tilbakeføres til kommunens kapitalfond.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykte vedlegg:

- Søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.
- Garanti vedrørende utvidelse av motorsportanlegg/speedwaybane i Skibåsen.
- Brev med varslings om at faktura ikke godkjennes fra NMK Kristiansand sin side.
- Bilder fra speedwaybanen.

Utrykte vedlegg

- Søknad til Kulturdep. fra Norsk motorklubb Kristiansand på bidrag til luftgjerde.
- Regnskap for prosjekt bygging av ny speedwaybane.
- Regnskap 2012 og budsjett 2013.

1. Innledning

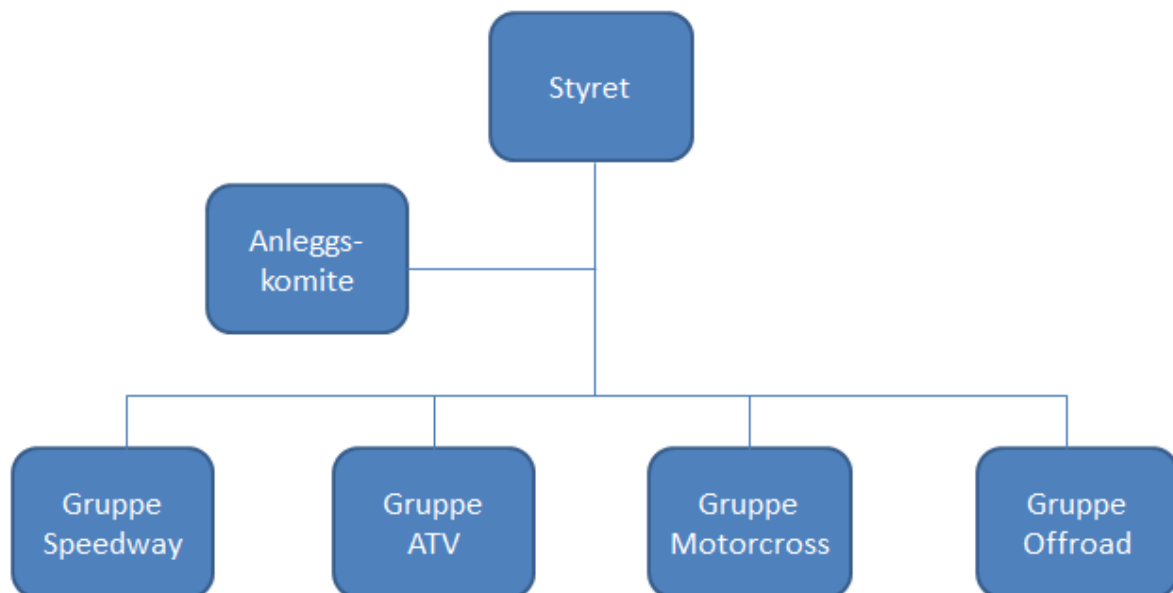
Kemneren i Kristiansand mottok 16.mai 2013 søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand (NMK) med 300 000 kr. Bakgrunnen for søknaden til NMK gjelder byggingen av ny speedwaybane i Skibåsen hvor det fremkommer av søknaden at «*Det ble av tidligere styreleder/styre underskrevet på en garanti det senere har fremkommet at de trodde var en garanti for overskridelser av budsjetterte kostnader for å bygge speedwaybanen og har ikke forstått innholdet i en slik avtale eller garanti*».

2. Historikk

Norsk motorklubb Kristiansand ble stiftet 26.februar 1948. Klubben driver i dag Sørlandsparken Speedwaybane. Anlegget eies av kommunen, mens deler av tomten som anlegget står på eies av Kristiansand Næringssselskap AS (KNAS). Kommunen ved Idrettsetaten dekker årlig leie av tomten til KNAS med 80 000 kr.

Ny bane stod ferdig bygget sommeren 2010, og det har siden da blitt arrangert treninger, Norgesmesterskap og NM-runder (Norgescup), samt runder i Norsk Speedway Liga (1. og 2.divisjon). Sørlandsparken Speedwaybane er en nasjonalt godkjent bane med lengde på ca. 285 meter og 3-5 % dosering/helning på banen. Banebredden er 11 meter på langsidene og 15 meter i svingene. Banedekket består av sand og leire. Banen består av depot med plass til 18 sykler. Klubben har i dag i overkant av 120 medlemmer.

Klubben er i dag organisert med ett styre, en anleggskomite og 4 aktivitetsgrupper (Speedway, ATV, Motorcross og Offroad):

Ut fra klubbens hjemmeside¹ kan en lese at hvem som helst som er interessert i å komme og prøve å kjøre kan forsøke dette gratis ved å komme innom en av treningene til klubben som foregår på tirsdager fra 17.00-19.00 eller på lørdager fra 13.00-17.00. Klubben driver og utleie av 4-hjulinger hvor elever ved Krossen skole er blant leietakerne her i SFO-tiden. De

¹ <http://www.nmk-kristiansand.no>

har vært her en gang hvert halvår i 2013 og gitt klubben beskjed om at de ønsker å fortsette samarbeidet videre i 2014.

3. Bygging av ny speedwaybane

Høsten 2008 i forslag til handlingsprogram 2009-2012 ble prosjektet «Fullføre speedwaybanen i Skibåsen» omtalt som prioritert investeringsprosjekt nr. 5 utenfor rammen (I 5) med følgende tekst under kultursektorens budsjettforslag:

I 5. Fullføre speedwaybanen i Skibåsen - 6,5 mill. kr.

NMK har opparbeidet dagens bane etter stor dugnadsinnsats. Banen er 185 meter lang, mens normal størrelse for såkalt rundbane er 265 meter. Utbygging til full banestørrelse forutsetter leie av nabetomt som eies av KNAS. Intensjonsavtale om leie er nå inngått, og leiepris er beregnet til ca. 80.000 kroner per år. Det er også inngått avtale om at dersom KNAS i fremtiden vil omdisponere bruken av tomten til annen virksomhet, så er det KNAS sitt ansvar å finne tomt og etablere ny bane.

For at anlegget i Skibåsen skal kunne ferdigstilles, må terrenget i tilleggsarealet bygges opp til riktig høyde, samt at banen må gis toppdekke og sikkerhetsgjerde.

Anlegget vil være spillemiddelberettiget dersom banen bygges ihh til godkjente mål og tegninger samt depot for 20 sykler og dommertårn etableres.

NMK har innhentet 2 anbud, hvorav 6,5 mill er det billigste.

<i>ANLEGG</i>	<i>BRUTTO INVESTERING</i>	<i>SPILLEMIDLER</i>	<i>NETTO INVESTERING</i>	<i>DRIFTSUTGIFTER PR ÅR</i>
<i>Speedwaybane</i>	<i>Ca 6,5 mill</i>	<i>0,7 mill</i>	<i>Ca 5,8 mill</i>	<i>0,08 mill (leie av tomt) (NMK påtar seg alt øvrig drifts- og vedlikeholdsansvar)</i>

Prosjektet var satt opp på femteplass over kultursektorens «prioriterte investeringsprosjekter utenfor rammen» med en total kostnad på 6,5 mill. kr som var det billigste av de 2 anbudene klubben hadde innhentet. Etter besøk hos flere av de ulike partigruppene i budsjettprosessen utover høsten 2008, samt nyere kostnadsberegninger ble det lagt inn 2,5 mill. kr² samlet sett under budsjettbehandlingen/i vedtatt budsjettet til dette investeringsprosjektet (hhv. 2 mill. kr i 2009 og 0,5 mill. kr i 2010).

Man kom tidlig i gang med en arbeids-/prosjektgruppe på nyåret 2009 med representanter fra NMK, kommunen og SørlandsConsult (oppkjøpt av COWI i løpet av byggeprosessen). Det ble holdt befaring med informasjon og oppdragsbeskrivelse på anlegget den 25.03.2009 hvor representanter fra 12 ulike entreprenørselskaper deltok. Det ble videre opplyst om at «anbudsfristen utløper 03.04.2009 kl. 13.00 med påfølgende anbudsåpning rett etter anbudsfristens utløp». Oppstart anleggsarbeider ble satt til siste uka i april 2009 med frist for

² Vedtatt Handlingsprogram 2009-2012 Kristiansand kommune. s.45.

<http://kristiansand.kommune.no/Documents/Vedtatte%20HP/Vedtatt%20HP%202009-2012.pdf>

ferdigstillelse i løpet av juli 2009. De fikk inn priser fra hele 10 leverandører på tilbudet og fikk dermed en god pris/konkurranse på oppdraget. Lavest innkomne tilbud fra Lindland Maskin AS var på i overkant av 3,0 mill. kr (brutto) og inkludert kostnader for oppmåling, geolog, rådgivertjenester, byggeledelse og en liten avsatt reserve på ca. 8 % kom man oppi 3,5 mill. kr samlet sett for prosjektet, noe som da oversteg det opprinnelig avsatte budsjett med totalt 1,0 mill. kr for hele perioden.

Det var dermed behov for å be om utvidede rammer i 1.tertialrapport for 2009 hvor man fikk aksept for å flytte bevilgningen på 0,5 mill. kr fra 2010 til 2009, samt ved å inkludere 0,7 mill. kr i spillemidler som en del av prosjektets finansiering, og ved at klubben stilte opp med garanti for inntil 0,3 mill. kr så var prosjektet fullfinansiert og klart til å starte opp med kostnadsramme på opptil 3,5 mill. kr.

Klubbens garanti innebar at dersom prosjektet gikk i balanse med kostnad 3,5 mill. kr (jfr. mottatt tilbudssum og med ekstra dekning for uforutsette utgifter/reserve på 260 000 kr) så ville NMK Kristiansand være pliktig til å dekke 300 000 kr. Dersom det ikke ble behov for bruk av den avsatte reservepotten som inngikk i prosjektets budsjett, og at kostnaden for anlegget havnet i balanse ellers ville da totalkostnaden blitt på 3,240 mill. kr. I så tilfelle ville klubben måtte dekke 40 000 kr (overskytende av kommunal finansiering opp til 3,2 mill. kr brutto). Dvs. de kostnader som oversteg 3,2 mill. kr³ oppad til 3,5 mill. kr ville klubben måtte stå til ansvar for. Eventuelle mindrekostnader under 3,5 mill. kr skulle gått til å avkorte klubbens finansielle bidrag til anlegget, mens eventuelle merkostnader utover 3,5 mill. kr hadde derimot klubben intet ansvar eller risiko for og måtte evt. dekkes av kommunen om så ble tilfelle.

Behov for utvidet finansiering⁴ forsinket den opprinnelig ønskede fremdriftsplanen. Sammen med flere andre forhold som endrede mengdeforutsetninger på overskuddsmasse som måtte fjernes, en værhard vinter med vanskelige arbeidsforhold, og det faktum at Lindland Maskin AS vant et tilbud med veiarbeider på Riksvei 9 i samme periode gjorde at anlegget ikke stod klar til overtakelse før sommeren 2010.

Den 15.06.2010 ble det holdt overtakelsesbefaring. Av protokollen fra overtakelsesbefaringen som er signert av entreprenøren (Lindland Maskin AS), byggherre (kommunen) og representant fra NMK fremkommer det at *«mangler som er spesifisert under pkt. 4 i denne protokoll, skal rettes av entreprenøren innen uke 24/2010»*. Videre fremkommer det av referatet at *«Generelt sett var også NMK enig i at banen i dag fremstår som det ble drøftet i mange byggemøter underveis, og at NMK har vært en avgjørende regifører i denne prosessen»*. Endelig ferdigattest forelå 02.07.2010, og banen var dermed klar til å tas i bruk. På tross av dette synes det ikke å være helt enighet om når banen faktisk stod ferdig da det på klubbens nettsider er å lese at *«banen var ferdig bygget våren 2011»*. Videre fremkommer det i søknaden og at *«Overtagelsen av anlegget ble gjort selv om det er, også pr. d.d. ikke er fullførte ting, iflg. tilbud»*⁵ (men at dette nå sees på som et tilbakeleggende stadium).

16.08.10 ble det avholdt møte mellom idrettsetaten og COWI for å drøfte forhold blant annet knyttet til ferdigstillelse og kontroll av reklamasjonspunktene i referatet fra

³ Kommunal finansiering bestående av 2,5 mill. kr i ordinær bevilgning + spillemidler med 0,7 mill. kr.

⁴ Endelig godkjent ved behandling av 1.tertialrapport i bystyret 17.06.2009.

⁵ Klubbens søknad gjøres nærmere rede for i kap. 4.

overtakelsesbefaringen. Videre ble forhold rundt sluttoppgjør og regnskap, samt gjennomgang av endringsmeldinger og justeringer i byggetiden på prosjektet gjennomgått.

Endelig kostnad på prosjektet endte på 3 812 789 kr som innebar en overskridelse med 312 789 kr ift. vedtatt kostnadsramme. Merforbruket ble vedtatt dekket av kommunens kapitalfond i 2.tertialrapport i 2011. Dermed manglet bare bidrag fra NMK med 300 000 kr og mottak av spillemidlene før prosjektet kunne avsluttes. Som forklaring på merforbruket nevnes det at nabotomt eid av KNAS var tilført mer masse enn tidligere oppmålinger viser og at deler av den gamle massen også måtte skiftes ut. Banen måtte løftes noe i forhold til terrenget hvor det måtte tilføres ekstra masse til banen. Samtidig som det ble det tatt ut mer sprengningsmasse fra området enn forutsatt som igjen førte til ekstra kostnader ifm. lasting, og transport for å bli kvitt en større mengde overskuddsmasse. Samtidig har andre poster blitt regulert ned, blant annet har mengden og omfanget av fjellsikring blitt redusert kraftig i forhold til opprinnelig kontrakt.

Idrettsetaten har over lengre tid forsøkt å få klubben i tale vedrørende denne saken for å få dem til å dekke sin andel av anlegget slik det var avtalt. Så, tidlig våren 2012 sendte Idrettsetaten klubben en faktura på 300 000 kr merket med «*NMK Kristiansands tilskudd til utvidelse av speedwaybanen*» så tok klubben kontakt og kom med ett svarbrev hvor det stod at «*det varsles herved om at faktura ikke godkjennes fra NMK Kristiansand sin side og det er dermed i dissens på mottatt krav*».

Etter dette har saken havnet hos Kemneren i Kristiansand hvor det er inngått midlertidig avtale med kun betaling av avdrag på 2 500 kr i måneden foreløpig og ikke belastning av rentekostnader. En avtale som skulle tilsi full nedbetaling over 10 år. Denne var tidsbegrenset og skulle reforhandles i desember 2012, men dette har drøyd ut fra kommunens side som følge av bytte av innfordringssystem og vil bli fulgt opp i nærmeste framtid.

4. Søknad om ettergivelse av gjeld og behov for nytt luftgjerde og traktor

Kemneren i Kristiansand mottok 16.mai 2013 søknad fra Norsk motorklubb Kristiansand hvor det søkes fra klubben om full innfrielse av deres gjeld på 300 000 kr samtidig som de stiller spørsmålstegn vedrørende fortolkning av den signerte avtalen som klubben tidligere har inngått. Videre skisseres i søknaden litt om den store dugnadsinnsats som er gjort i klubben de senere år, litt om klubbens økonomiske utfordringer, samt behovet for en ny traktor og sikkerhetsgjerder som tilfredsstillers dagens nye krav.

I tillegg til innholdet i selve søknaden, har det også vært dialog og avholdt møter mellom klubben og kommunen på administrativt nivå høsten 2013. Det skal avholdes årskonferanse i Norsk Motorsport Forbund (NMF) i Tønsberg helgen 14.-15.november 2013. Her vil nye regler (påbud/internasjonale krav) om bruk av luftgjerde for å kunne få tildelt nasjonale og internasjonale løp bli vedtatt gjeldende fra og med sesongen 2014/2015. En trenger luftgjerde for å kunne få tildelt prestisjestevner, så som Norgesmesterskap eller landskamper, og for å kunne få mulighet til å skaffe seg inntekter i den forbindelse. Ellers bortfaller størsteparten av inntektst grunnlaget til klubben. Det er innhentet pris her fra utlandet som mest sannsynlig vil ligge ett sted mellom 300-350 000 kr, og med 300 000 kr skyldig ovenfor kommunen allerede så finner klubben det svært vanskelig å få til å finansiere kjøp av

ett slikt sikkerhetsgjerde. Nå har imidlertid klubben levert inn søknad den 11.11.13 til «Utstyrsordningen 2013»⁶ som er ett tiltak med midler fra Kulturdepartementet og Norsk Idrettsforbund hvor en kan søke delfinansiering på kjøp av utstyrsmidler. Maksimalt tilskudd er 300 000 kr og tilskuddssatsen settes til maksimalt en tredel av utstyrskostnaden (av reelle kostnader). I tillegg har klubben opprettet dialog med Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand hvor det og planlegges å sende inn søknad til stiftelsen på medfinansiering av sikkerhetsgjerde i nærmest framtid.

Til nå har klubben lånt en traktor gratis fra en av klubbens medlemmer (mot å betale for vedlikehold- og serviceutgifter på denne) for å kunne vedlikeholde og preparere banen under løp og trening. Denne traktoren er nå på det nærmeste ikke brukende lenger slik at klubben trenger «sårt en traktor til dette formål selv». Kostnad for en ny «brukttraktor» som dekker klubbens behov vil kunne forventes å ligge ett sted mellom 60-100 000 kr⁷. Med unntak av dette er det og etterslep på utstyrsparken hvor en ønsker å fornye deler av 4-hjulingsparken. Stipulert kostnad er 30-50 000 kr hvor NMK vil kunne søke midler/støtte og dermed bare må ut med ca. 1/3 av kostnaden for dette selv. I tillegg har man slitt med dårlig drenering på banen slik at ved dårlig vær har store deler av overflategrusen «rent» av banen (som heller innover mot midten). Det er derfor behov for å støype en murkant langs innerkanten av anlegget (se vedlagte bilder), samt etterfylle banen med 750 tonn pukk og singel. Kostnad for dette samlet sett (30 m³ betong tilkjørt pluss støpejern og 750 tonn tilkjørt singel og pukk) vil kunne oppnås til rundt 100 000 kroner forutsatt en stor egeninnsats her.

Rådmannens kommentarer og vurderinger til søknaden drøftes nærmere under kap. 6.

5. Spillemidler

Spillemiddelsøknad for anlegget ble opprinnelig innvilget med 700 000 kr i støtte. Spillemidler betales normalt ut 2-5 år etter ferdigstilling av ett anlegg/prosjekt. Speedwaybanen har ikke nådd opp i årets fordeling av spillemidler slik at godkjent søknad vil måtte fornyes i 2014. Her har det nylig i oktober 2013 blitt klart at nye retningslinjer/bestemmelser har gjort det mulig for kommunen å øke søknadsbeløp på spillemidler for denne type anlegg opp til 1,0 mill.kr, noe vi har fått aksept for i Kulturdepartementet⁸. Rådmannens anbefaling for bruk av økte spillemidler redegjøres for avslutningsvis under kap.6

6. Rådmannens anbefalinger

Uavhengig av fortolkning av avtalen vedrørende klubbens bidrag i prosjektet så endte prosjektet opp med ett merforbruk som mer enn oversteg klubbens avtalte bidrag i prosjektet. Med det i bunn kan det i utgangspunktet ikke være noen juridisk tvil om at klubben plikter å dekke 300 000 kr jfr. inngått avtale som lå til grunn når en gikk i gang med prosjektet.

Garantien vedrørende utvidelse av motorsportanlegg/speedwaybane i Skibåsen sier ingenting om at dette skulle gjelde ved eventuelle overskridelser da det hele tiden har vært

⁶ Ramme til fordeling i 2013 er på 25,2 mill. kr.

http://www.idrett.no/tema/stotteordninger/Documents/IDRETT-647028-v1-Infoimasjon_om_utstyrsordningen_2013.pdf

⁷ Pris gjengitt av klubbens styreleder med referanse til annonser på brukte traktorer på www.finn.no

⁸ Fått dette endelig bekreftet på mail 1.oktober 2013.

forutsatt at klubben skulle være med å dekke en andel av kostnadene her selv innenfor en ramme på 3,5 mill. kr (som og har vært tilfelle i andre saker innen idrettsfeltet de senere år). Det har hele tiden vært ett klart premiss gjennom avtale med kommunen om at bidrag med inntil 300 000 kr fra klubben skulle inngå i finansieringen av anlegget med en bruttoramme på 3,5 mill. kr. Dersom anlegget ble billigere ville klubbens forpliktelser blitt redusert tilsvarende som forklart tidligere.

I søknadsbrevet om ettergivelse av gjeld, som tidligere nevnt, antydes det og at anlegget ikke var ferdigstilt sommeren 2010 iflg. anbud (noe som var ett år forsinket ift. opprinnelig planlagt fremdriftsplan⁹), selv om klubben signerte på overtakelsesprotokollen. Den største enkeltfaktoren som bidro til forsinkelsen var at anleggsarbeidet ikke kom i gang som forutsatt våren 2009, ettersom den vedtatte investeringsrammen ikke var stor nok til å møte kostnadene i noen av de mottatte anbudene (hvor prisene ble en del dyrere enn hva som ble lagt til grunn i de opprinnelige bevilgningene til prosjektet). Dermed måtte en vente til tilleggs-/fullfinansieringen kom på plass gjennom bystyrebehandling av 1.tertialrapport 2009 i juni måned.

Siden byggingen av den nye banen har det vært skifte av styreleder i klubben 2 ganger. Det har vært gjennomført møte mellom ny styreleder i klubben og kommunen på administrativt nivå, og det virker nå som klubben fremstår som mer profesjonell ovenfor kommunen enn tidligere. Som beskrevet i klubbens søknad om ettergivelse av gjeld så er de en god dugnadsgjeng som har sørget for etablering klubbhus og dommertårn, samt bygget depot med overbygg på 40x4 meter. Enkelte medlemmer har og stilt opp med egne midler (betalt noen av regningene selv) og stipulert dugnadsinnsats her er antydnet til å ligge mellom 250-300 000 kr. I tillegg stipulerer klubben at den lange anleggstiden med forsinkelser har medført et tap på rundt 450 000 kr ift. muligheter for å motta tilskudd og stønader, samt at de ikke har hatt mulighet til å arrangere aktiviteter på banen under den lange anleggsperioden.

Klubben har i dag en anstrengt økonomi med tilnærmet null kroner på konto. Det er og behov for å tilpasse seg de nye sikkerhetsforskrifter når det gjelder banegjerde og klubben sier i søknaden at de de er avhengig av å få støtte og låne penger til dette formål, noe som sies å være vanskelig, om ikke umulig, med en så stor gjeld hengende på klubben.

Rådmannen erkjenner og setter pris på den store dugnadsinnsatsen som er lagt ned i klubben. Tallet på mulig stipulert tap på rundt 450 000 kr ift. muligheter for å motta tilskudd og stønader, samt ikke å ha hatt mulighet til å arrangere aktiviteter på banen under den lange anleggsperioden er nok en bruttostørrelse slik at det «reelle» tapet her er nok langt mindre enn det som hevdes i søknaden i så måte. Videre setter en pris på den innsats og det tilbud som gis overfor elever ved Krossen skole som er ute på banen og kjører 4-hjulinger i SFO-tiden her fra tid til annen.

Det er viktig med fortsatt aktivitet på anlegget pga. faren for ikke å få spillemidler på anlegget dersom bruken av anlegget innstilles. Dersom alternativt anlegget skulle bli nedlagt, kan ikke kommunen lenger søke om midler. Og eventuelle utbetalte spillemidler skal tilbakebetales dersom anlegget legges ned. Rådmannen vurderer faren for at kommunen ikke skal få spillemidler på anlegget som liten. I ett «worst-case» scenario ser rådmannen for seg at Speedwayklubben begjærer oppbud, og at kommunen taper fordringen på 300 000 kr. At ikke klubben, eller en alternativ aktør/klubb skal være interessert i å fortsette, og holde til og

---

⁹ Ønsket fremdriftsplan fra før en fikk inn anbudsprisene.

bruke dette nye anlegget i årene fremover synes lite sannsynlig. Av den grunn vurderer rådmannen risikoen for å tape 1 mill. kr i spillemidler som følge av anlegget legges ned/avvikles som forholdsvis liten.

At man nå har fått aksept for å øke spillemiddelsøknaden med 300 000 kr gir kommunen noe økt handlerom her i denne saken hvor rådmannen anbefaler at dette sees delvis i sammenheng med klubbens behov for nytt sikkerhetsgjerde. Selv om det ikke er direkte sammenheng mellom de økte spillemidlene kommunen nå vil være berettiget til å motta for anlegget, og tilskuddet en anbefaler å gi klubben, er det klart det ville vært vanskeligere å anbefale dette alt annet likt med den pressede økonomiske situasjonen kommunen nå står oppi. Det som taler for å bidra til at klubben kan skaffe seg nytt sikkerhetsgjerde er at en ikke lenger vil kunne få tildelt nasjonale- og internasjonale stevner/landskamper under de nye sikkerhetsforskriftene uten et slikt gjerde i fremtiden, og at klubbens muligheter til å skaffe seg inntekter vil dermed være begrenset (og som igjen vil være negativt med tanke på mulighet for tilbakebetaling av midlene klubben skylder kommunen). Rådmannen foreslår derfor at bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysordningen 2013. Midlene finansieres ved bruk av 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond. Det vil bli tatt hensyn til idrettsetatens bidrag her når rådmannen vurderer enhetens årsresultat for 2013.

Rådmannen ser og klubbens behov for anskaffelse av en ny traktor, uten at en kan anbefale/finne rom for tildeling av midler til dette formål og på nåværende tidspunkt.

Å slette gjelda, helt eller delvis, vil og kunne få uheldige virkninger og skape presedens for andre lignende saker så rådmannen vil anbefale å være forsiktig når det gjelder ettergivelse av slik gjeld på prinsipielt grunnlag.

Løsningen innebærer dermed at klubben fremdeles vil være skyldig de 300 000 kr minus allerede betalte avdrag gjort iht. midlertidig inngått betalingsavtale med kemneren, men at klubben får på plass friske midler som vil være med å kunne delfinansiere nytt luftgjerde som sees på som svært nødvendig. Videre vil den tidsbegrensede avtalen med kemneren som opprinnelig skulle vært reforhandlet i desember 2012 bli fulgt opp i nærmeste framtid.

Når det gjelder økte spillemidler med 300 000 kr ift. opprinnelig budsjett så foreslår rådmannen at disse i sin helhet tillegges prosjektets opprinnelige budsjetttramme, og går til inndekning av tidligere overforbruk i prosjektet. 300 000 kr tilbakeføres til kommunens kapitalfond.

Rådmannen anbefaler derfor i tre vedtakspunkter at bystyret først avslår søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand, og deretter at Norsk motorklubb Kristiansand gis ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysrordningen 2013. Og avslutningsvis at økte spillemidler brukes til å nedbetale tidligere merforbruk i prosjektet som har blitt finansiert av kommunen. Forslag til vedtak lyder som følger:

1. Bystyret avslår søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.
2. Bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysrordningen 2013. Midlene finansieres ved 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond..
3. Økning i spillemidler med 300 000 kr tillegges prosjektets opprinnelige ramme og går til inndekning av tidligere overforbruk i prosjektet. 300 000 kr tilbakeføres til kommunens kapitalfond.

Punkt 66/13: Rådmannens forslag til handlingsprogram 2014-2017

Bilag

Vedtak FORMAN, 04122013, Sak 117/13, Rådmannens forslag til handlingsprogram 2014-2017

Kommunedelplan idrett og friluftsliv - Vedlegg til rådmannens handlingsprogram 2014-2017.docx

Dato 4. november 2013
Saksnr.: 201301550-17
Saksbehandler Randi Bentsen

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
26.11.2013
04.12.2013
18.12.2013

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2014-2017

Sammendrag

1. Forutsetninger

Rådmannens forslag til handlingsprogram for perioden 2014-2017 bygger på de forutsetninger og prioriteringer som fremgår av vedtatt handlingsprogram for perioden 2013-2016, samt vedtatt kommuneplan 2011-2022.

Regjeringen legger opp til reell vekst i de frie inntektene i 2014 på 4,2 milliarder kroner, tilsvarende 1,7 prosent. Veksten er regnet fra anslaget på kommunesektorens inntekter 2013 i revidert nasjonalbudsjett 2013. Regjeringen legger til grunn av veksten i frie inntekter dekker økte utgifter til endring i befolkningsutviklingen. Det er stor usikkerhet knyttet til pensjonsutgiftene, og derfor vanskelig å vurdere om veksten i frie inntekter også er tilstrekkelig til å finansiere økte pensjonskostnader.

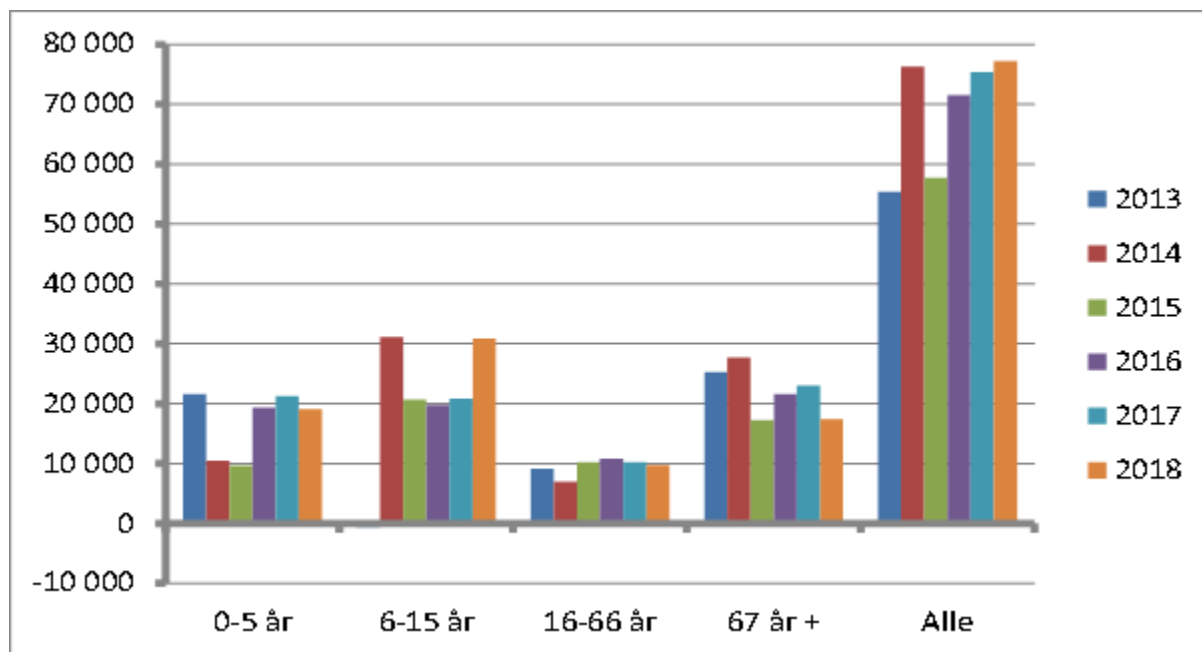
Styringsrenten er pr 01.10.2013 på 1,5 prosent etter å ha blitt redusert fra 1,75 prosent i mars 2012. Rentenivået er om lag på samme nivå som da forrige handlingsprogram ble framlagt.

I 2014 forventes kommunesektorens pensjonskostnader å øke med om lag 1,75 milliarder kroner utover det som kompenseres gjennom deflatoren. De økte kostnadene må dekkes av de frie inntektene. Høy lønnsvekst og lavt rentenivå har over tid bidratt til økte pensjonskostnader. KRD har strammet inn forutsetningene for beregning av pensjonskostnader for 2014. Samlet sett medfører dette økte pensjonsutgifter. På den annen side har imidlertid kommunesektoren med sin høye gjeld, betydelige besparelser pga. det lave rentenivået.

2. utfordringsbildet til Kristiansand

I likhet med andre kommuner står Kristiansand overfor store utfordringer knyttet til den demografiske utviklingen både på kort og lengre sikt. Frem mot 2020 vil vi oppleve en fortsatt vekst i de yngste aldersgruppene som krever videre utbygging av barnehage tilbudet, flere elever i grunnskolen og moderat økning av andelen eldre over 80 år.

På kort sikt er hovedutfordringen til Kristiansand at veksten i de frie inntektene må brukes til å betale renter og avdrag på lån, samt pensjonsutgifter. Befolkningsveksten blir ikke kompensert fullt ut. I følge beregninger som KS har gjort vil Kristiansand de neste 6 årene i gjennomsnitt måtte øke driftsutgiftene med om lag 69 mill. kr årlig for å kunne videreføre tjenestetilbudet på nivå med landsgjennomsnitts standard og dekningsgrader for 2013. Av dette kan i gjennomsnitt om lag 22 mill. kr henføres til aldergruppen 67 år og over, om lag 20 mill. kr til aldergruppen 6-15 år, om lag 17 mill. kr til aldersgruppen 0-5 år og om lag 10 mill. kr til aldersgruppen 16-66 år.

Dette er utgifter kun sammenlignet med nivået på tjenestetilbudet i 2013. I tillegg til dette vil veksten i antall eldre over 90 år føre med seg store utfordringer, og gapet mellom de tjenester som tilbys og innbyggernes forventninger blir samtidig økende.

I tillegg til effektene av den demografiske utviklingen må vi også forberede oss på å overta et økende antall oppgaver fra spesialisthelsetjenesten. Oppgaveoverføringen er allerede startet på flere områder. Hvis man legger til grunn beregningene i sykehusets «Utviklingsplan 2030» må kommunene forberede seg på å ta ansvar for 2/3 av beregnet fremtidig vekst ved helseforetaket. Det økende presset på kommunen vil få store konsekvenser for ressurs situasjonen når det gjelder økonomi, personell og kompetanse.

Dette betyr at kommunen allerede frem mot 2020 må lykkes i å etablere tiltak som kan utsette etterspørsel og behov for omfattende omsorgstjenester. Denne omstillingen er i seg selv svært ressurskrevende. Parallelt må kommunen etablere infrastruktur som kan forebygge og forhindre unødige sykehusinnleggelse, og bygge opp spesialiserte tjenester og behandlingstilbud for å håndtere den kraftige veksten. Økningen av antall eldre som har komplekse helsetilstander med stort behov for helsehjelp vil komme, selv med virkningsfulle forebyggende tiltak.

I årene fra 2020 til 2025 vil veksten av andelen eldre over 80 år bli betydelig. Fra om lag 2030 vil vi i tillegg få en markant økning i antall eldre over 90 år. Dette vil gi en sterk vekst i aldersrelaterte sykdommer som er samfunnsøkonomisk svært kostnadskrevende og vil legge et stort press på kommuneøkonomien. Kommunens muligheter for å redusere utgiftene ved de sykdomstilstandene som vil bli mest dominerende, er svært begrensede.

Det forventede fremtidsbildet utfordrer alle kommuner til å iverksette tiltak som kan utsette etterspørsel og behov for omfattende omsorgstjenester innenfor det forholdsvis korte handlingsrommet frem mot 2020. Dette vil for Kristiansand kommune bety en omfattende

omprioritering på kort og lang sikt. Rådmannen anbefaler derfor en omprioritering fra skole til omsorg fra 2016. Det er viktig at dette følges opp i årene fremover siden utfordringen innen omsorgstjenestene blir vesentlig større fra 2020.

3. Hovedlinjer i handlingsprogrammet

Hovedlinjene i vedtatt handlingsprogram følges i stor grad opp. Høyt investeringsnivå og overføringer til omsorg og barnehage er muliggjort ved:

- omprioritering og effektivisering av driften
- realvekst i frie inntekter
- lavere investeringsnivå fra 2014
- stabilisert netto lånegjeld fram til 2017

Bystyrets vedtak om tak på netto lånegjeld er et viktig bidrag til å dempe rente- og avdragsbelastningen. Imidlertid oppveier økt rentenivå denne effekten. Netto renter og avdrag (korrigert for VA-områdene) øker med om lag 21 mill. kr fra 2013 til 2017. Kommunen skaffer seg økonomisk handlingsrom ved at veksten i frie inntekter i større grad kan disponeres til å styrke kommunens økonomiske stilling og øke driften noe, i stede for å bruke veksten på økte rente- og avdragsutgifter.

Den økonomiske snuoperasjonen er i gang og driftsresultatet bedres i perioden, men det er stor usikkerhet knyttet til vekstanslag for frie inntekter, pensjonsutgifter, rentenivå og finansmarkedet for å nevne noen viktige forhold.

I forslag til handlingsprogram 2014-2017 er det lagt opp til følgende netto driftsresultat:

i millioner kroner	2014	2015	2016	2017	Sum
Korrigert netto driftsresultat*	-10,9	34,8	15,5	34,2	73,6
Avsetning til energiverksfondet (prisjustering)	-13,8	-13,8	-13,8	-13,8	-55,4
Avsetning til "Pensjonsfond"	0,0	-10,4	4,2	-6,2	-12,4
Bruk/avsetning disposisjonsfond	24,8	-10,6	-5,9	-14,2	-5,9

*Korrigert for bruk/avsetning bundne fond

Netto driftsresultat i perioden er ikke i tråd med strategien i kommuneplanen (minimum netto driftsresultat på 2 prosent av inntektene, som vil si i overkant av 440 millioner kroner i perioden).

Det økonomiske opplegget som presenteres forutsetter vedtatte og nye innsparingstiltak på totalt 40,8 mill. kr i 2017 i forhold til 2013. 20,6 mill. kr av disse ligger på Oppvekstsektoren, skoletjenesten. I tillegg til dette kompenseres ikke demografikostnadene fullt ut. Dette innebærer betydelige utfordringer spesielt for Helse- og sosialsektoren og skolesektoren.

Rådmannen legger opp til at det ved rulleringen av handlingsprogrammet 2015-2018 innarbeides ytterligere innsparingskrav for å styrke kommunens økonomiske stilling samt øke bevilgningene til omsorgstjenestene. Rådmannen vil i denne forbindelse gjennomgå alle sider ved kommunens drift, herunder vurdere om det er grunnlag for å konkurranseutsette flere kommunale tjenester samt gjennomføre ulike omstillingsprosjekter herunder bruk av ny teknologi samt utnyttelse av stordriftsfordeler vårt nye administrasjonsbygg legger til rette for.

Foreliggende forslag til handlingsprogram imøtekommer fylkesmannens krav om et realistisk driftsresultat (inkludert bruk av driftsfond) som er tilstrekkelig til å finansiere renter, avdrag og nødvendige avsetninger gjennom hele handlingsprogramperioden.

4. Oppfølging av kommuneplanen

Selv med de begrensninger som ligger i de økonomiske rammebetingelsene er satsingsområdene som bygger opp om visjonen «*Vi tror på muligheter*» blant annet fulgt opp med følgende tiltak innenfor:

4.1 Byen som drivkraft

- Bidra til å videreutvikle Kilden teater- og konserthus
- Bidra til å utvikle Aquarama som et regionalt opplevelses og aktivitetssenter
- Oppfølging av regionplan Agder og kvadraturplanen
- Modernisering av biblioteket
- Samferdsel og trafikkutfordringene på E39.
- Oppfølging av nytt havnestrukturvedtak
- Bymiljøpakken
- Videreutvikle Kristiansand som en kunnskapsby og attraktiv universitetsby

4.2 Byen det er godt å leve i

- Kursendring og omstilling med fokus på tidlig innsats og rehabilitering innen helse- og omsorgstjenesten.
- Helsefremmende og forebyggende arbeid gjennom blant annet fysisk aktivitet
- 40 nye omsorgsboliger
- 6 nye sykehjemsplasser som erstatter dobbeltrum
- Øke antall dagsenterplasser for demente
- Opprettelse av 8 plasser for personer med psykiske lidelser og rusproblemer
- Ny idrettshall på Hellemyr
- En storstilt satsing på læringsmiljøet (Forskningsbasert læringsmiljøutvikling i Kristiansand - FLiK)
- Samhandling av tjenester for barn og unge
- Rehabilitering av Fagerholt og Torridalutbygging
- Full barnehagedekning med 500 nye plasser i perioden
- Gode boforhold og bomiljø
- 240 nye båtplasser i perioden

4.3 Klimabyen

- Framtidens byer
- Rådhuskvartalet og investeringer til lavenergibygg
- Energiprogram trinn 3
- Store investeringer i Odderøya renseanlegg
- Rehabilitering av ledningsnett

4.4 En organisasjon i utvikling

- Innenfor arbeidsgivervirksomheten er fokusområdene innenfor:
  - Rekruttere og beholde medarbeidere
  - Likestilling, inkludering og mangfold
  - Leder og kompetanseutvikling
  - helsefremmende arbeidsmiljø – tiltak for å få ned sykefraværet
- Brukervennlige tjenester
  - E-helse og elektronisk samhandling
  - Økt bruk av elektroniske skjema og elektroniske verktøy
  - Opprettelse av ny serviceenhet – Servicetorget
  - Videreutvikling av elektroniske betalingsrutiner
- En framtidsrettet og inkluderende organisasjon
  - Selvbetjening på nett for innbyggere og næringsliv
  - Utviklingsarbeid og strategisk samarbeid med blant andre SSHF og VAF
  - Vurdering av konkurranseutsetting for flere tjenester

- Samfunnssikkerhet, beredskapsplikt, krisehåndtering, øvelser og nødnett

5. Hovedoversikter sektorene

5.1 Driftsbudsjett – budsjettskjema 1A

Tall i 1000 kr			I 2014-kroner			
Sektor	Regnskap 2012	Budsjett 2013*	HP 2014	HP 2015	HP 2016	HP 2017
Sektor 1 Økonomi	102 663	110 945	111 260	109 813	110 838	110 838
Sektor 2 Oppvekst Barnehage	584 142	602 596	656 675	676 414	698 348	715 843
Sektor 7 Oppvekst Skole	916 972	941 657	974 703	980 269	982 076	985 073
Sektor 3 Helse og sosial	1 624 883	1 688 610	1 790 632	1 795 417	1 812 672	1 818 864
Sektor 4 Kultur	162 652	176 687	180 443	179 799	179 648	179 648
Sektor 5.1 Teknisk	158 116	159 673	151 741	132 995	111 526	92 893
Sektor 5.2 Kristiansand Eiend.	77 661	66 402	75 064	47 955	47 179	47 344
Sektor 6 Organisasjon	106 016	117 008	120 239	125 387	118 865	121 940
Sektor 9 Utenomsektor. forh.	-115 077	-48 618	14 409	30 691	114 233	105 300
Sum ramme	3 618 028	3 814 961	4 075 166	4 078 741	4 175 387	4 177 744

*Budsjett 2013 er opprinnelig budsjett pr. 1.1.2013

Nedenfor nevnes hovedårsaker til budsjettendringene fra 2013 til 2014:

Økonomisektoren

Sektorens driftsbudsjett (inkludert Kirkelig fellesråd) er redusert fra 2013 til 2014 med om lag 3 mill. kr i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst på om lag 3,2 mill. kr. Endringene i budsjettammen skyldes i hovedsak overføringen av sentralbordet fra Kemnerenheten til ny serviceenhet i Organisasjonssektoren.

Økonomisektorens andel av tidligere vedtatt innsparingskrav er på 0,75 mill. kr i 2014 i forhold til 2013. Det er ingen økning av beløpet i perioden.

Kirkelig fellesråd

Tilskudd til kirkelig fellesråd er i 2014 reelt økt med 1,2 mill. kr i forhold til 2013 i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst på om lag 1,15 mill. kr. Endringen skyldes i hovedsak økning av stillingsressurser vedrørende Justvik og Hånes på 0,45 mill. kr, økning av tilskudd på 0,3 mill. kr til vedlikehold av Domkirkens fasade og økning av tilskudd på 0,6 mill. kr vedrørende 1 årsverk krematoriearbeid.

Kirkelig fellesråd sin andel av tidligere vedtatt innsparingskrav er på 0,4 mill. kr i 2014 i forhold til 2013. Det er ikke økning av beløpet i perioden.

Oppvekstsektoren - Barnehage

Kravet om full barnehagedekning følges opp ved at det etableres 500 permanente nye barnehageplasser i fireårsperioden. I 2014 opprettes 240 nye plasser hvorav 50 er i kommunale barnehager og 190 i private barnehager. Det er tatt høyde for en naturlig utfasing av 20 plasser i små barnehager per år. Regelendringen i forhold til rett til

barnehageplass som følge av opptrapping mot to barnehageopptak fører til økt behov for barnehageplasser, og det legges derfor opp til å etablere 50 midlertidige plasser i kommunal regi fra høsten 2014.

Sektorens driftsbudsjett er økt med 32,6 mill. kr fra 2013 til 2014 i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst med 21,4 mill. kr. Budsjettendringene skyldes i hovedsak økning av antall barn i alderen 1-5 år (demografi 17,2 mill. kr), økt finansieringsplikt ovenfor private barnehager opp til 96 % (8,4 mill. kr) økt dekningsgrad (2,5 mill. kr) og økt gjennomsnittlig plasstørrelse/flere heltidsplasser (3,2 mill. kr).

Det er i tillegg lagt inn endringer på bakgrunn av statsbudsjettet vedrørende opptrapping mot to barnehageopptak. Dette utgjør 3,8 mill. kr i 2014 økende til 7,6 mill. kr fra og med 2015.

Vedtatt innsparingskrav på barnehagetjenesten er på 3,8 mill. kr i 2017 i forhold til 2013. Økningen fra 2013 til 2014 utgjør 3,05 mill. kr.

Oppvekstsektoren – Skole

Sektorens driftsbudsjett er økt fra 2013 til 2014 med 6 mill. kr i tillegg til kompensasjon for lønns- og prisstigning med 27 mill. kr. Budsjettendringene skyldes i hovedsak elevtallsnedgang, effektiviseringstiltak og tekniske justeringer med blant annet økt sats knyttet til statens pensjonskasse fra 2013 til 2014 (5,5 mill. kr).

Det er i tidligere HP vedtatt innsparingskrav på skoletjenesten på 4,1 mill. kr i 2014 i forhold til 2013, stigende til 11,6 mill. kr i 2015 i forhold til 2013. Rådmannen foreslår ytterligere innsparingskrav på 4,5 mill. kr i 2016, stigende til 9 mill. kr fra 2017. Dette betyr totalt sett at skoletjenesten kun får kompensert 30 % av elevtallsøkningen i handlingsprogramperioden.

Totalt vedtatt og foreslått innsparingskrav er på 20,6 mill. kr i 2017 i forhold til 2013. Økningen fra 2013 til 2014 utgjør 4,1 mill. kr.

Helse- og sosialsektoren

Sektorens driftsbudsjett er reelt økt med 42,4 mill. kr fra 2013 til 2014. Sektoren er i tillegg kompensert for lønns- og prisstigning på 59,5 mill. kr.

Den reelle økningen av budsjetttrammen skyldes i hovedsak økte kostnader vedrørende mottak av flere flykninger (økning i integreringstilskudd), økning av sosialtjenesten med 10 mill. kr og justeringer av husleieutgifter (3 mill. kr).

Budsjettet er i henhold til statsbudsjettet for 2014 økt med 2,5 mill. kr vedrørende økt kommunal egenandel for institusjonsplasseringer på barnevernsinstitusjoner, 2 mill. kr vedrørende økte kostnader for enslige mindreårige flykninger og 3 mill. kr vedrørende skolehelsetjenesten. Sektoren er i tillegg kompensert for manglende statstilskudd på 2,6 mill. kr vedrørende nedjustering av tilskudd til ressurskrevende brukere (kompensasjonsgraden reduseres fra 80 % til 77,5 %).

Rådmannen har ikke foreslått særskilte innsparingskrav i perioden, men sektoren er i liten grad kompensert for demografi økningen og må på denne måten allikevel foreta innsparingstiltak.

Kultursektoren

Sektorens driftsbudsjett er redusert fra 2013 til 2014 med 1,1 mill. kr. Sektoren er kompensert for pris- og lønnsvekst med 4,8 mill. kr.

Budsjettøkningene skyldes i hovedsak overføring av 2,9 mill. kr fra Oppvekstsektoren knyttet til den nye kulturskoletimen i SFO og overføring av 2,5 mill. kr for at Kultursektoren kan drifte Vågsbygd samfunnshus. Samtidig er budsjetttrammen redusert med 5,3 mill. kr som følge av

stengingen av Gimlebadet og at det ikke lenger skal betales husleie i Vågsbygd samfunnshus.

De samlede overføringene til Kilden er økt fra 32,6 mill. kr i 2013 til 33,4 mill. kr i 2014.

Vedtatt innsparingskrav er på 0,9 mill. kr i 2014 i forhold til 2013. Det er ingen økning i beløpet i perioden.

Teknisk sektor 5.1

Sektorens netto driftsbudsjett er redusert med 13,1 mill. kr. Sektoren er kompensert for pris- og lønnsvekst med 5,1 mill. kr

Budsjettendringene skyldes i hovedsak tekniske justeringer vedrørende økning i kapitalkostnadene knyttet til på vann og avløp på om lag 11 mill. kr fra 2013 til 2014. Dette skyldes i all hovedsak økte investeringer på vann- og avløpsnettets samt at pålagt ombygning av Odderøya renseanlegg starter opp.

Rådmannen foreslår en bevilging på 0,8 mill. kr i 2014 og i 2015 for å videreføre arbeidstrenings-prosjektet i samarbeid med NAV. Rådmannen foreslår videre et økt tilskudd til KBR (Kristiansand brann og redning) på om lag 1,7 mill. kr fra 2014.

Vedtatt innsparingskrav utgjør 0,8 mill. kr i 2014 i forhold til 2013. Det er ingen økning i beløpet i perioden.

Kristiansand Eiendom sektor 5.2

Budsjettrammen til Kristiansand Eiendom er reelt økt med 6,5 mill. kr i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst på 2,1 mill. kr. Budsjettendringene skyldes i hovedsak økte driftskostnader (renhold, vaktmester, energi) vedrørende det nye Rådhuskvartalet, kompensasjon for reduserte leieinntekter samt flyttekostnader.

Det er videre lagt inn 2 mill. kr til rehabilitering av heisen i Rådhuset og 0,2 mill. kr til lavere leie for gategrunn fra Parkeringsselskapet.

Rådmannen foreslår å legge inn trinn 3 av energiprojektet i investeringsbudsjettet og dette gir reduserte energikostnader i driften som blir fordelt ut på de sektorene som får effekt. Innsparingseffekten av ny renholdsavtale blir også fordelt ut på de respektive sektorene.

Vedtatt innsparingskrav utgjør 0,2 mill. kr i 2014 i forhold til 2013. Det er ingen økning i beløpet i perioden.

Organisasjonssektoren

Sektorens driftsbudsjett er reelt økt fra 2013 til 2014 med 0,2 mill. kr i tillegg til kompensasjon for pris- og lønnsvekst på om lag 3 mill. kr.

Endringene i budsjettrammen skyldes i hovedsak tekniske justeringer og omorganisering i forhold til Kontorstøtteenheten og opprettelse av ny serviceenhet, Servicetorget. Rådmannen foreslår at det legges inn 0,9 mill. kr til ny leder av Servicetorget og 0,4 mill. kr til profilering av sommerbyen i Dyreparken. Variasjonene i sektorens budsjett fra år til år skyldes også innarbeidede kostnader til Stortings- og kommunevalg det enkelte valgår.

Vedtatt innsparingskrav utgjør 0,6 mil. kr i 2014 i forhold til 2013. Det er ingen økning i beløpet i perioden.

5.3 Investeringsbudsjett 2014-2017

Sektor	2014-2017		HP 2014	HP 2015	HP 2016	HP 2017
	Sum	Inntekt				
Økonomisektoren	4 000		1 000	1 000	1 000	1 000
Kirkelig Fellesråd	49 000		2 900	2 700	17 700	25 700
Oppvekstsektor - barnehage	37 000		4 500	2 500	15 000	15 000
Oppvekstsektor - skole	310 948	9 800	42 487	128 972	95 632	43 857
Helse- og sosialsektoren*	436 300	8 400	95 700	67 200	136 700	136 700
Kultursektoren	98 595	18 800	52 370	27 947	13 037	5 241
Teknisk sektor	948 060	47 000	246 360	265 700	278 400	157 600
Kristiansand Eiendom	372 917	482 882	141 217	72 500	120 000	39 200
Organisasjonssektoren	17 300		5 500	3 800	4 000	4 000
Utenomsektorielle forhold	266 314	282 405	65 970	66 369	66 778	67 197
Bykassen totalt	2 540 434	849 287	658 004	638 688	748 247	495 495

*inkl. startlån på 60 mill. kr årlig

Hovedsatsingen på investeringer følger av vedtatt handlingsprogram 2013-2016 og ligger i hovedsak på vann og avløp (VAR området), skole og administrasjonsbygg. De største investeringene er:

Kirkelig Fellesråd – ny Flekkerøy kirke

Dette prosjektet vil være et spleiselag mellom kommunen, Kirkelig fellesråd og Flekkerøy menighet, der kommunen har det største bidraget. Rådmannen går inn for ferdigstillelse av kirken i 2018. Restfinansiering må vurderes i rulleringen av handlingsprogram 2015-2018.

Oppvekstsektoren – barnehage

Rådmannen foreslår at det sammen med nytt oppvekstsenter på Mosby med rehabilitering av skolen også bygges en ny barnehage med ferdigstilles august 2019. Rådmannen foreslår videre at Skårungen barnehage i Vågsbygd utvides med 60 plasser med ferdigstillelse i 2017.

Oppvekstsektoren - Skole

Det foreslås bevilgning til Torridal skole 1-7 trinn i 2015 og 2016 med ferdigstillelse 1.8.2016. Fagerholt skole utvides og vil stå ferdig 1.8.2016. Rehabilitering av Justvik skole er utsatt i forhold til vedtatt handlingsprogram, og ferdigstillelse er nå satt til 2019. Det er i tillegg avsatt midler til å utvikle Mosby skole til et oppvekstsenter bestående av barneskole (1-7 trinn) og kommunal barnehage.

Helse- og sosialsektoren

Rådmannen foreslår at det legges inn midler i 2016 og 2017 til ombygging av boliger som skal erstatte prosjekt Tandem (bofellesskap med 8 boliger for krevende brukere) med ferdigstillelse i 2017. Rådmannen foreslår videre at det opprettes 6 nye sykehjemsplasser på eksisterende bygg i 2014 som skal erstatte dobbeltrom og at det avsettes midler til nytt sykehjem i 2016 og 2017(OPS eller kommunalt).

Investeringsmidler til øyeblikkelig hjelp er fremskyndet fra 2015 til 2014 på bakgrunn av samhandlingsreformen. Det betyr etablering av tilbud som kan ivareta 3899 liggedøgn for pasienter som i dag innlegges i sykehus. Dette utgjør 12 plasser (8 rom). Tilbudet skal lokaliseres på Valhalla. Erstatningsplasser for korttidsplasser v/Valhalla skal bygges i tilknytning til eksisterende sykehjem.

Kultursektoren

Hellemyrhallen ligger inne med ferdigstillelse våren 2015. Utbedringer på Christianholm Festning er foreslått utsatt til 2016 og Våningshuset på Roligheden gård er foreslått utsatt til 2017.

Kristiansand Eiendom

Rådhuskvartalprosjektet ligger inne som forutsatt med ferdigstillelse i 2014. Rådmannen foreslår at trinn 3 av energiprojektet iverksettes med midler avsatt i 2014, 2015 og i 2016. Innsparingseffekter på driften blir innarbeidet på de respektive sektorene.

Teknisk sektor

Renseanlegg på Odderøya ligger inne i investeringsprogrammet i henhold til vedtatt handlingsprogram. Rådmannen foreslår at utskiftning av Hagen bro utsettes fra 2017 til 2018. Haus bro ligger inne som forutsatt i 2016.

Organisasjonssektoren

Rådmannen foreslår at det settes av 12 mill. kr i perioden til prosjekt «Ta i bruk nye IT-løsninger» som kan bidra til økt selvbetjening på nett for innbyggere og næringsliv, samt økt satsing på digitale skjema på nett som er integrert med ulike fagsystem og tilgjengelig via ID-porten.

6. Kritiske forhold

6.1 Skatt og vekst i frie inntekter

Det vil alltid være usikkerhet knyttet til skatteanslaget. Staten har lagt til grunn en økning i skatteinntektene på 6,2 prosent fra 2012 til 2013. Rådmannen legger til grunn en skattevekst for Kristiansand på 5,1 prosent basert på inngangen per september der Kristiansand hadde en vekst på 5,6 prosent mot en vekst for landet på 6,7 prosent.

For 2014 legges det til grunn en nominell vekst i skatt på 3,3 prosent. For årene 2015-2017 forutsetter rådmannen en årlig realvekst i skatt på ca. 1,4 prosent.

Det er samlet sett lagt til grunn en realvekst i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) på om lag 2,1 prosent fra 2013 til 2014. Veksten de påfølgende årene er på hhv. 1,7 prosent, 2,0 prosent og 1,4 prosent.

Veksten i frie inntekter skyldes følgende forhold:

- Anslått årlig vekst i frie inntekter for primærkommunene på 3,6 milliarder kroner (1,4 prosent i 2014).
- Høyere befolkningsvekst enn for landet for øvrig.
- Utgiftsbehovet i inntektssystemet øker mer enn landssnittet.

6.2 Rentenivå og lånegjeld

Styringsrenten er pr 01.10.2013 på 1,5 prosent etter å ha blitt redusert fra 1,75 prosent i mars 2012. Rentenivået er om lag på samme nivå som da forrige handlingsprogram ble framlagt.

Gjennomsnittlig rente er i 2014 budsjettert med ca. 3,3 prosent. Rente på nye lån er budsjettert med forventet 3-års rente de aktuelle år. Dette gir ca. 2,7 prosent i 2014, 3,2 prosent i 2015, 3,6 prosent i 2016 og 3,9 prosent i 2017.

I %	2013	2014	2015	2016	2017
Gjennomsnittsrente	3,3	3,3	3,4	3,5	3,7

For eksisterende lånegjeld er kjente vilkår per i dag benyttet. Med en netto lånegjeld (brutto lånegjeld ekskl. lån til avgiftsfinansiert virksomhet og formidlingslån) på omlag 5,1 milliarder i 2012 stigende til 5,3 milliarder i 2013, er Kristiansand kommune sårbar for endringer i rentemarkedet.

6.3 Avkastning

Det er lagt til grunn årlig realavkastning på 3,5 prosent fra Energiverksfondet. Selv etter at finansstrategien ble endret ved at aksjeandelen ble justert ned fra 25 prosent til 20 prosent, vil avkastningen kunne variere en del fra år til år.

l%	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Realavkastning i %	-7,8	7,0	3,7	2,0	5,0	4,0

*Anslag per. 1. nov.

Bystyret har vedtatt en handlingsregel der avkastningen ut over 3,5 prosent avsettes til et bufferfond for å håndtere år med lavere avkastning enn lagt til grunn i handlingsprogrammet. Ved inngangen til 2013 var fondet på 5,2 mill. kr og dersom det ikke skjer vesentlige endringer avkastningen og inflasjonen resten av året, forventes fondet å være på om lag 10 mill. kr ved årets slutt.

6.4 Økende press som følge av befolkningsøkning og endring

Det vil bli et økende press på omsorgstjenesten som følge av befolkningsøkningen i eldre aldersgrupper og nye brukergrupper.

Det vil også bli økende press i skole og barnehagetjenesten som følge av befolkningsøkning og da spesielt innenfor skoletjenesten som ikke er fullt ut kompensert for økningen.

6.5 Vedtatte reformer

Foreløpige analyser tyder på at Samhandlingsreformen er underfinansiert. Dette vil bli et usikkerhetsmoment i årene som kommer.

6.6 Å holde budsjetttrammene

I 2013 var aktivitetstilbudet tilpasset budsjettet innenfor alle sektorene i kommunen. Samlet sett hadde sektorene er overskudd på 36,6 mill. kr. Inneværende år er det større utfordringer med å holde budsjetttrammen. I 2. tertialrapport anslås årsprognosen et negativt resultat på i overkant av 10 mill. kr. Det gjør inngangen til 2014 vesentlig vanskeligere enn på samme tidspunkt i år.

Det er ikke lagt opp til full kompensasjon for demografikostnader for alle tjenestene. Det er også innarbeidet krevende innsparingstiltak.

6.7 Vedlikeholdsetterslep

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep for eiendomsmassen i Kristiansand kommune. I tillegg er det løpende vedlikeholdsbudsjettet for lavt til at bygningsmassens verdi opprettholdes. For å redusere vedlikeholdsetterslepet er det innarbeidet betydelige beløp til rehabilitering av bygninger (hovedsakelig skoler og barnehager). Det ordinære vedlikeholdsbudsjettet er økt noe samtidig som det er innarbeidet en ekstra bevilgning på i overkant av 40 millioner kroner i perioden. Denne ekstrasatsingen er avhengig av utbytte fra KNAS.

6.8 Vintervedlikehold

Budsjettet for vintervedlikehold i 2014 er på 25,745 millioner kroner, inklusiv vårfeing. Beløpet antas å være tilstrekkelig til å håndtere en normalvinter basert på erfaringen de siste 10 årene. Dersom det ikke blir snøfall resten av 2013, forventes det et totalforbruk på ca. 27,8 millioner kroner (inkl. tilleggsbevilgning i 1. tertial) i år. I 2009 var forbruket på 22,3 millioner kroner, i 2010 på 37,2 millioner kroner, i 2011 på 35,6 millioner kroner og i 2012 35,3 mill. kr, de 2 siste årene inklusiv vårfeing.

6.9 Avklaring av personer med arbeidsavklaringspenger (AAP)

I 2010 ble samtlige personer som gikk på enten rehabiliteringspenger, tidsbegrenset uføre, eller yrkesrettet attføring innvilget et 4-årig vedtak på AAP. Vedtakene går ut 28. februar 2014. Det jobbes med avklaring og oppfølging av disse brukerne, men det er en stor og krevende oppgave å vurdere samtlige med hensyn til arbeid, uføretrygd eller annet. Dersom det skulle vise seg at disse ikke har rettigheter på statlige trygdeordninger, må det forventes at noen av disse vil ha krav på økonomisk sosialhjelp. Foreløpig gjennomgang viser at om lag 18 % av disse ville gått over på sosialhjelp hvis vedtakene deres skulle avsluttes per oktober 2013. Det ville gitt en kostnad i størrelsesorden 23-25 mill.kr. Det må settes inn ressurser og særskilte tiltak for å hindre at dette blir det endelige resultatet i 2014.

6.10 Pensjonsutgifter

Det er svært vanskelig å forutsi fremtidige pensjonsutgifter og hva som skal føres som premieavvik (forskjell mellom pensjonsutgift og netto pensjonskostnad). Dette området er uforutsigbart og skaper utfordringer i økonomistyringen. Det er imidlertid tatt høyde for økt pensjonskostnad i perioden. Det forutsettes at samlede pensjonskostnader (medregnet amortisering av premieavvik, men uten eventuelle aktivitetsendringer i sektorene) øker med 95 millioner kroner fra 2013 til 2016. Pensjonsutgiftene reduseres fra 2016 til 2017 med 15 mill. kr (2017 er et mellomoppgjør).

6.11 Små reserver

Det sentrale disposisjonsfondet forventes å være på om lag 25-30 millioner kroner ved årets slutt. Det samme fondet var for 6 år siden på 133 millioner kroner. Med et driftsbudsjett på om lag 5,5 milliarder kroner burde kommunen i tillegg til et netto driftsresultat på 110 millioner kroner, hatt et vesentlig større sentralt disposisjonsfond (på over 110 millioner kroner). I handlingsprogramperioden foreslås å avsette om lag 6 millioner kroner av fondet.

7. Oppsummering

Rådmannen presenterer et meget stramt opplegg. Økt press som følge av endret demografi kompenseres ikke fullt ut i perioden. Dette rammer spesielt omsorg og grunnskole. Presset på tjenestene vil dermed øke. Det er en utfordring å få realisert foreslåtte innsparinger.

Det er i hovedsak det høye investeringsnivået over mange år som skaper de store utfordringene for kommunen. Netto lånegjeld er ved utgangen av 2013 på om lag 5,3 milliarder kroner. Dette er en belastning for driftsbudsjettet og vil utvilsomt gå ut over tjenestetilbudet.

Utfordringen vil øke fordi vi også i dette forslaget har et høyt investeringsnivå i 2013. Forventet vekst i frie inntekter er ikke tilstrekkelig til å dekke inn økte rente- og avdragsutgifter i tillegg til økte demografikostnader. Kommunens sentrale disposisjonsfond er redusert fra 133 millioner kroner i 2007 til om lag 25-30 millioner kroner ved utgangen av 2013.

Hovedgrepet er taket for netto lånegjeld tilsvarende forventet nivå ved utgangen av 2013 dvs. 5,3 milliarder kroner. Dette målet nås. Det legges opp til at lånegjelden reduseres i slutten av perioden med 79 mill. kr i forhold til 2013. Rådmannen vil anbefale at lånegjelden reduseres noen år for å skape rom for fremtidige større investeringer innen omsorg, og for å realisere endringer i skolestrukturen.

8. Videre behandling

Rådmannen vil fremme en tilleggsinnstilling før formannskapet behandler handlingsprogrammet 2014-2017. I tilleggsinnstillingen vil det bli tatt opp saker som per i dag ikke er endelig avklart og i tillegg gitt oppdatert informasjon vedrørende forventet resultat for 2013:

1. Oppdatert prognose for skatteinntekten (oktoberinntekten og skatteavregningen vil da være kjent), oppdaterte anslag for finansavkastningen og årsprognoser for sektorene.
2. Eventuelle nye vurderinger vedrørende pensjonsutgiftene.
3. Tilskudd til Kristiansandsregionen Brann og redning IKS.
4. Det er usikkerhet knyttet til utbytte fra Avfall Sør. Usikkerheten skyldes pågående prosesser i forhold til selvkostregelverket og et mulig salg av Avfall Sør Bedrift. Det vil komme mer informasjon om dette i tilleggsinnstillingen.
5. Det er varslet endringer i kapitaltilskuddet til private barnehager
6. Stortingets behandling av statsbudsjettet.
Den nye regjeringen vil 8. november presentere endringsforslag i forhold til avgått regjerings budsjettforslag. Det forventes noen endringer i kommuneopplegget. Det er usikkert når det blir avklart hva Stortinget vedtar, men rådmannen vil oppdatere tilleggsinnstillingen så langt kommuneopplegget er avklart.

Forslag til vedtak - Årsbudsjett 2014

1. Budsjett for Kristiansand bykasse 2014 vedtas i overensstemmende med rådmannens innstilling, med endringer vedtatt av bystyret i møte 18. desember 2013.
2. Skatt til kommunen for inntektsåret 2014 utskrives med de til enhver tid gjeldende maksimalsatser vedtatt av Stortinget.
3. Eiendomsskatten fastsettes til 6,3 promille av takstverdi. Eiendomsskatten og eiendomsavgiftene skrives ut på 4 like terminer i 2014 med forfall 1. mars, 2. mai, 1. august og 1. november. Etter søknad kan det gis fritak i henhold til eiendomsskattelovens § 7a.
4. Kommunale eiendomsavgifter og salgs- og leieinntekter fastsettes i henhold til rådmannens innstilling.
5. Hovedutvalgene gis fullmakt til å vedta økninger i andre gebyrer og priser på varer og tjenester med inntil 3 prosent samlet sett.
6. Rammen for opptak av lån settes til 443 millioner kroner i 2014 hvorav 60 millioner kroner er Startlån i Husbanken. Rådmannen delegeres fullmakt til å godta rentebetingelsene og øvrige betingelser for nye lån, samt undertegne lånedokumentene. Avdragstiden tilpasses bestemmelsene i kommunelovens § 50 nr. 7 og fastsettes for nye lån i 2013 til 30 år. Avdrag på Startlån skal likevel tilpasses innbetalinger fra låntakerne. Øvre grense for kassekredittlån settes til 100 millioner kroner.
7. Rådmannen får fullmakt til å foreta sektorvis fordeling av avsetning til lønns- og prisjusteringer og eventuelt andre samleposter av mer teknisk karakter til fordeling.
8. Rådmannen får fullmakt til å foreta budsjettendringene mellom Helse- og sosialsektoren og Oppvekstsektoren vedrørende overføringen av tjenestene for barn og unge til Oppvekstsektoren

Forslag til vedtak - Handlingsprogram 2014-2017

1. Handlingsprogram for perioden 2014-2017 vedtas i overensstemmende med rådmannens forslag, med endringer vedtatt av bystyret i møte 18. desember 2013.
2. Enkelt saker med økonomiske konsekvenser som tas opp i løpet av året, skal som hovedregel henvises til behandling i handlingsprogrammet.
3. Det 4-årige handlingsprogrammet til Kommunedelplan idrett og friluftsliv 2011-2014, godkjennes med foreliggende rullering og med de eventuelle justeringer som følger av bystyrets vedtak. De prioriterte listene for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg, legges som grunnlag for årets søknader om spillemidler.
4. Ved rulleringen av handlingsprogrammet 2015- 2018 innarbeides det et ytterligere innsparingskrav på minimum 20 mill. kr. for å styrke kommunes økonomiske stilling samt omfordele ressurser til omsorgstjenesten.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykt vedlegg:

- Rådmannens forslag til handlingsprogram 2014-2017

Elektroniske vedlegg:

- Forslag til betalingssatser
- Oversikt over tilskuddsposter i 2014
- Forslag til plan- og utredningsprogram
- Kommunedelplan for idrett og friluftsliv
- Forslag til drifts- og investeringstiltak utenfor rammen
- Kristiansandsstatistikk (egen nettside)
- Utdringsbildet til Kristiansand 2013

Punkt 67/13: Drift av Høyfjellet på Flekkerøy

Bilag

Brev fra historielaget av 24.9. og 7.11.d.å-.pdf

Økonomisk oversikt fra styret i Flekkerøy historielag.pdf

Dato 18. november 2013
Saksnr.: 200705165-153
Saksbehandler Øyvind Falch Hansen

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
26.11.2013

Drift av Høyfjellet på Flekkerøy

Saksfremstilling:

Kort historikk:

Kontrollutvalget i Kristiansand kommune anmodet i møte 6.juni 2013 revisjonen om å foreta en gjennomgang av Flekkerøy historielag sin leiekontrakt vedrørende kommunens eiendom på «Høyfjellet». Bakgrunnen for dette var en henvendelse fra styret i Flekkerøy historielag i februar i år til kontrollutvalget. Historielagets styre var havnet i en konfliktsituasjon vedrørende driften. Historielaget klaget over at Kristiansand Eiendom, med henvisning til avtalens pkt. 2, har krevd at det skal velges et nytt styre.

Leieavtalens pkt. 2 har en passus om at «bygningen skal brukes i et samarbeid med andre offentlige og frivillige organisasjoner, og dersom det er naturlig skal det velges et felles styre som trer inn som leietaker i henhold til denne avtale".

Revisjonen har gjort en omfattende vurdering av saken, som ble behandlet i Kontrollutvalget i august og videresendt til bystyrets møte 11.september d.å. Kort oppsummert fra revisjonens konklusjoner:

Revisjonen mener at dagens ordning med at Historielaget og Høyfjellets venner avgjør hvem som skal få tilgang til Høyfjellets lokaler ikke er i tråd med avtalens § 2 hvor det sies at «Bygningen skal brukes i et samarbeid med andre frivillige og offentlige organisasjoner». Der det finnes andre lag og foreninger som ønsker å delta i styret av Høyfjellet må disse få anledning til å være representert i styret. Dette sikrer at så mange som mulig får bruke bygget på Høyfjellet; noe som er helt i tråd med kommunens intensjon med kjøpet av eiendommen. Det må her understrekes viktigheten av at fellesskapets investeringer i størst mulig grad må tilfalle allmennheten, og ikke en eng krets av lag og foreninger.

Det er Revisjonens mening at avtalen mellom Kristiansand Kommune og Flekkerøya Historielag hjemler rett for eier (kommunen) å danne et nytt styre dersom andre lag og foreninger ønsker å delta i forvaltningen av Høyfjellet. De som vil delta må bidra med dugnadsinnsats og økonomiske ytelser på lik linje med den nåværende leietager.

Bystyret fattet i møte 11.september følgende enstemmige vedtak:

1. Bystyret tar revisjonens vurdering av leiekontrakt for Høyfjellet på Flekkerøya til orientering, og ber om at revisjonens vurdering oversendes Historielaget.
2. Bystyret støtter ordførerens forslag til driftsmodell for Høyfjellet, jmf. ordførers brev til Flekkerøy Historielag og Høyfjellets Aktivitetslag av 30.03.2012 (bilag 5).

3. Bystyret verdsetter høyt det lokalhistoriske arbeid Flekkerøy Historielag utfører, og har et sterkt ønske om at dette viktige arbeidet videreføres.

Ny driftsmodell

Historielaget meldte i brev til ordfører og gruppeledere like etter bystyrets møte at de ikke lenger anser seg som kontraktspartner når et felles styre skal tre inn i leiekontrakten. De fortsetter arbeidet på Høyfjellet inntil ny drift er avklart.

Gjennomføringen av den vedtatt driftsmodellen er dermed endret. Kristiansand Eiendom tok derfor initiativ til et møte med lag/foreninger for å bli enige om veien videre og etablere et nytt leieforhold med nytt driftsstyre og nye kontraktspartnere. Møtet ble avholdt 28.10 d.å. hvor også historielaget og Høyfjellets venner var invitert og deltok.

Alle lag/foreninger ble oppfordret til å bli med videre. Det ble på dette møtet konkludert med at de som ønsket å være med videre, skulle sjekke dette ut i sine respektive styrer og melde tilbake til kommunen innen 18.november.

Det ble også klart presisert fra kommunens side at politisk behandling av saken kunne bli aktuell.

Følgende lag/foreninger har meldt at de ønsker å være med i utviklingen av Høyfjellet:

1. Høyfjellets aktivitetslag
2. Flekkerøy padleklubb
3. Flekkerøy kunst- og kulturlag
4. Flekkerøy vel

Flekkerøy historielag melder at de ikke er interessert i å sitte i det nye driftsstyret og anser at Flekkerøy vel kan ivareta medlemmenes sine interesser. Det blir derfor viktig for kommunen å påpeke overfor det nye driftsstyret pkt. 3 i bystyrets vedtak om videreføring av det lokalhistoriske arbeidet.

Høyfjellets venner, en interesse- og støtteforening for historielaget og aktiv i kafedriften, ønsker heller ikke å være kontraktspartner eller sitte i driftsstyret.

Flekkerøy padleklubb ønsker å være med, men vil prøve ett år av gangen.

Styret i *Flekkerøy velforening* garanterer at foreningen vil være deltakende i et nytt driftsstyre så lenge lag og foreninger tilknyttet huset synes dette er formålstjenlig. De ønsker å bidra til etablering av en kontinuerlig drift, gjennom at det utarbeides en driftsplan for stedet basert på at lokalene er åpne for alle lag og foreninger på Flekkerøy på kort og lang sikt.

Videre mener de at en ny leiekontrakt bør signeres av de lag og foreninger som har drift og aktivitet på Høyfjellet. Samtidig bør det i denne leiekontrakten komme tydelig frem at eventuelt nye lag og foreninger som kommer til senere, skal ha en representant i et nytt driftsstyre.

Sørlandets seilsjekteforening deltok på møtet med lag/foreninger 28.10 d.å., og melder at de ikke ønsker å tiltre et nytt driftsstyre, og begrunner dette med at halvparten av deres medlemmer har hjemmehørighet andre steder enn Flekkerøy.

Det er berammet et stiftelsesmøte 5.desember og nytt kontraktsforslag vil her bli gjennomgått.

Med en slik modell anbefales det at kommunen ikke går inn i et nytt driftsstyre.

Denne kontrakten vil være mer i tråd med de intensjonene som lå til grunn for driften den gang kommunen ervervet bygget og utvikling av lokalt engasjement med mange ulike aktiviteter.

Økonomisk kompensasjon til historielaget

I historielagets brev til ordfører og gruppeledere bes det om en økonomisk kompensasjon på kr 400 000 med begrunnelse av at det i revisjonsrapporten står at «kommunen har overfor historielaget ytret ønske om å vurdere en eventuell kompensasjon for de utlegg Historielaget har i forbindelse med oppgradering av bygget».

Størrelsen på denne kompensasjonen har fra kommunens side aldri vært diskutert med historielaget.

I leieavtalen står det om vedlikehold:

«Flekkerøy historielag overtar bygningen slik den er ved overtagelse og er ansvarlig for alt indre og ytre vedlikehold fra denne dato. «

Det er utført mye løpende vedlikehold på bygget i historielagets regi siden leieforholdets begynnelse i slutten av 2007.

Siden plikten til vedlikehold er uten forbehold, bør det settes et skille mellom det som er vedlikehold som er gjort for et kortere tidsrom, og som må gjentas flere ganger i løpet av leietiden, og det som er utført for å kunne dekke hele leieperioden på 15 år.

Følgelig vil alt av malerarbeid, småreparasjoner, skifting av slidedeler og filtre på ventilasjonsanlegg samt mindre utskiftninger som glass, rør og koplinger kunne betraktes som noe som må gjentas i intervaller på ca. 5 år.

Verdien av utskifting av kloakkpumper, pumpekum, ovner og armaturer må nok kunne sies å ha en verdi ut over 6 års leietid.

Skjønnsmessig er det litt vanskelig å fastsette det vedlikeholdet som gir varig verdi ut over dette tidsrommet, men det foreslås at hele utlegget til kloakksystemet regnes med, likeledes utskifting av ovner og armaturer. Samlet utgjør dette utlegg på ca. kr 200. 000,-

Av dette beløpet bør det gjøres fradrag med 6/15, som tilsvarer leietida hittil. Beløpet for utlegg til varig vedlikehold blir da kr 120.000, som bør være grunnlag for refusjon.

Det skal heller ikke sees bort fra verdien av gratis leie av et bygg. Virksomheten på Høyfjellet har dessuten gitt historielaget inntekter i form av blant annet kafedrift og utleie av lokaler. Inntekter som det forventes skal dekke det pliktige vedlikehold etter leiekontrakten.

Ut fra ovenstående betraktninger foreslås et engangsoppgjør med Flekkerøy historielag som leietaker med kr 100.000,-

Saken er forelagt rådmann og teknisk direktør, som er enige i innstillingen.

Forslag til vedtak

1. Kommunalutvalget godkjenner den driftsmodell med flere kontraktspartnere som det nå legges opp til for eiendommen «Høyfjellet».
2. Flekkerøy historielag gis en kompensasjon på kr. 100 000 for utført vedlikehold som gir varig verdi ut over 6 år.
3. Finansieringen tas opp i forbindelse med rådmannens tilleggsinnstilling til HP 2014-17.

Hans-Christian Gram
Eiendomssjef

Øyvind Falch Hansen
Rådgiver

Vedlegg: Brev fra historielaget av 24.9 og 7.11 d.å.
Økonomisk oversikt fra styret i Flekkerøy historielag

Utrykte vedlegg: Ingen

